

Μετάνοια και παιδαγωγία στο Ισραήλ - Του Πρωτοπρεσβύτερου π. Γεωργίου Βέτσου

/ [Γνώμες](#)

Η εξορία για τον λαό του Ισραήλ ήταν μία κατάσταση γνώριμη γιατί αρκετές φορές είχε υποστεί να είναι εξόριστος προκειμένου να συνειδητοποιήσει την αμαρτία του, που έγινε τρόπος ζωής[1]. Η απομάκρυνση του από τη γη των προγόνων του τον οδηγούσε στη μετάνοια που κατείχε μια σημαίνουσα θέση στη συνείδηση των ανθρώπων. Ο άνθρωπος θα έπρεπε να απαλλαγεί από το κακό[2] και να πράττει το θείο θέλημα.

- Γράφει ο Πρωτοπρεσβύτερος π. Γεώργιος Βέτσος, Master Θεολογίας

Οι Ισραηλίτες διέπρατταν αμαρτίες κατά των συνανθρώπων τους και κυρίως εις βάρος των κοινωνικών ασθενέστερων ομάδων, τις χήρες τα ορφανά, τους πτωχούς[3]. Βασικές αιτίες του κακού ήταν ο εγωισμός, ο φθόνος, η φιλαργυρία, που κορύφωση των οποίων ήταν οι ανθρωποκτονίες. Ο ισραηλίτης διέπραττε και ατομικές αμαρτίες όπως η πορνεία αλλά και η πνευματική πορνεία δηλαδή η ειδωλολατρία. Την αμαρτία αυτή καυτηρίαζαν κυρίως οι προφήτες στην προσπάθεια τους να συνετίσουν τους πατριώτες τους. Η τιμωρία δεν αφορούσε

μόνο τον Ισραήλ αλλά και τους υπόλοιπους λαούς με τους οποίους σχετίζονταν οι Ισραηλίτες, οι οποίοι αποτελούσαν το όργανο με το οποίο τους επιβάλλονταν η θεία παιδαγωγία. Ο Ισραηλίτης όφειλε να ανταποδώσει για τις θείες ευεργεσίες με τον τρόπο συμπεριφοράς του απέναντι στον Θεό και τους συντρόφους του[4], παρόλο που ορισμένοι εξ αυτών φαίνονταν ότι ευημερούσαν παρόλη την άσωτη ζωή τους[5].

Σαφέστατα η τιμωρία έπονταν της αμαρτίας με σκοπό να αντιληφθούν οι άνθρωποι το λάθος, και να αποφασίσουν να επιστρέψουν στον ορθό τρόπο ζωής. Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι υπήρξαν περιπτώσεις σε ατομικό επίπεδο που οι Ισραηλίτες αρνούνταν την ενοχή τους και κατηγορούσαν άλλους για τα δικά τους αδικήματα. Στην περίπτωση αυτή οι Ισραηλίτες δεν συνειδητοποιούσαν την θεία δικαιοσύνη[6] και γκρεμίζονταν η προσωπική τους σχέση μαζί του[7].

Παρόλο αυτά τα κείμενα των ψαλμών μιλούν πολύ χαρακτηριστικά για το ζήτημα της μετάνοιάς των ανθρώπων και της θείας παιδαγωγίας ως απόρροια της αγάπης του προς το δημιούργημα του. Ο Θεός πρόκειται να τιμωρήσει τον άνθρωπο όταν δεν αναγνωρίζει στην ζωή του κάποιο δείγμα μετανοίας. Επιπρόσθετα οι ψαλμοί[8] τονίζουν μέσα στα κείμενα τους την αναγκαιότητα της μετανοίας, καθώς επίσης ότι ανάλογα με το κακό που διαπράττεται είναι αντίστοιχα και τα μέτρα της παιδαγωγίας του Θεού. Είναι παρήγορο για τον άνθρωπο ότι οι ψαλμοί αναφέρονται στο γεγονός ότι η μετάνοια θα ανταμειφθεί από το θείο έλεος το οποίο κορυφώνεται στην χριστιανική περίοδο[9].

Η μετάνοια οδηγεί τον Ισραήλ σε μια κατάσταση αποκατάστασης των σχέσεων του με τον Θεό. Εκείνος είναι ο αρμόδιος να καθαρίσει τον λαό του από τον βόρβορο της αμαρτίας και να τον λυτρώσει, κατάσταση η οποία θα επιτευχθεί στον απόλυτο βαθμό στα χρόνια της Καινής Διαθήκης. Ο μετανοημένος Ισραηλίτης θα ξανανοιώσει τη θεία αγάπη και ζητώντας συγνώμη από τον Θεό θα πάψει να τον διακατέχει ο πόνος και η αγωνία[10].

Για το λόγο αυτό πέρα από την εξορία ως μέσο που οδηγεί τον άνθρωπο στην μετάνοια, είναι η νηστεία, η προσευχή, οι τακτικές τελετουργίες, η εξομολόγηση των όσων διέπραξε. Αποτέλεσμα όλων των προηγούμενων είναι η μεταστροφή.

Επιπρόσθετα αναφέρεται ο ιερός συγγραφέας των Γ΄ Βασιλειών πως ο μετανοημένος άνθρωπος έσκιζε τα ενδύματα του και φορούσε τους τρίχινους σάκους[11]. Επίσης κατέφευγε σε θυσίες που είχαν καθαρά χαρακτήρα εξιλασμού[12]. Οι Ισραηλίτες κατέφευγαν στον ναό και προσέφεραν τριών ειδους προσφορές, α) τα πρωτότοκα των κατοικίδιων ζώων, β) των δημητριακών καρπών και γ) των οπωρικών[13]. Η θυσία των ζώων αντικαθιστούσε κατά κάποιον τρόπο

την ανθρώπινη θυσία. Η θυσία τελούνταν λόγω των ατομικών προβλημάτων και θλίψεων αλλά και του λαού στο σύνολο του, καθώς επίσης και για να ευχαριστήσουν τον Θεό για κάποια σύναψη συνθήκης ειρήνης. Βασική προϋπόθεση για να θυσιαστεί το σφάγιο ήταν να είναι υγιές και να επιτρέπονταν από τον Νόμο η βρώση του. Παράλληλα οι άνθρωποι είχαν συνείδηση ότι τη θυσία, την είχαν ανάγκη οι ίδιοι τους και όχι ο Θεός, που περίμενε την μετάνοια τους[14] για να τους ανταμείψει με το έλεος του.

Πρέπει να σημειωθεί το γεγονός πως στην ιουδαϊκή τελετουργική συγκέντρωση σημειώνονταν έντονες κραυγές πένθους[15]. Υπάρχουν συγκεκριμένα τυπικά θρήνου μερικά εκ των οποίων διασώζει ο ψαλμωδός[16]. Διπλός ο χαρακτήρας της μετάνοιας του Ισραήλ, ατομικός και συλλογικός. Ο δεύτερος χαρακτηρίζει κυρίως την εποχή μετά τη Βαβυλώνια αιχμαλωσία[17].

Υποσημειώσεις:

[1] Διονυσίου Αν., Η αμαρτία στην Παλαιά Διαθήκη, Αθήνα 2002, σ. 21 22.

[2]Καιμάκη Δ., – Τοπαρλάκη Λ., Το πρόβλημα του κακού στην Παλαιά Διαθήκη και στην Ιουδαϊκή Αποκαλυπτική Γραμματεία, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2022.

[3]Θεολόγου Παρασκευαΐδη., «Το κήρυγμα περί μετανοίας του προφήτου Ιερεμίου»,Θεολογία τ.6 (1928) Αθήνα σ.319.

[4]Βασιλειάδη Π., Βιβλικές ερμηνευτικές μελέτες,εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2000, σ. 478.

[5]Παπαναστασίου Ν., Θεία και ανθρώπινη δικαιοσύνη, Αθήνα 2001, σ. 46.

[6]ZimmerliW., Επίτομη Θεολογία της Παλαιάς Διαθήκης, μτφρ. Β. Στογιάννου, εκδ. Άρτος Ζωής, Αθήνα 2001, σ. 35

[7]Καιμάκη Δ., Θέματα Παλαιοδιαθηκικής Θεολογίας, Θεσσαλονίκη 2003, σ. 15

[8]Οι ψαλμοί της μετανοίας είναι κυρίως οι στ΄, λβ΄, λη΄, ν΄, ρα΄, ρκθ΄, ρμβ΄

[9]Αιμιλιανού Τιμιάδου, Μητροπολίτου Καλαβρίας, Αι αρχαί της μετανοίας, Αθήνα 1967, σ.74.

[10] Ανδρεαδάκη Χ.,

[11]Γ΄ Βασ. 20, 31

[12]Αρ. 16, 6 - 15.

[13]Αιμιλιανού Τιμιάδου, Ανθρώπου Μεετάνια Θεού αγάπη,εκδ. Επέκταση Αθήνα 1996, σ.58

[14]Ιερεμία Φούντα, Έξοδος, Ερμηνεία Παλαιάς Διαθήκηςεκδ. Αποστολική Διακονία, Αθήναι 2005, σ. 345 - 346

[15]Βακάρου Δ.,Το μυστήριο της μετανοίας, όπ. π., σ.45

[16]Ακριτάκη Μ., Η Μετάνοια στην Παλαια Διαθήκη, Αθήνα 1983, σ. 47.

[17]Βακάρου Δ.,όπ. π., σ.48.

Πηγή: pemptousia.gr